

וקמץ" ודרשינן: מסמיכות המילים "הכהנים וקמץ" שרק מקמיצה ואילך מצות כהונה, לימד על יציקה ובלילה שבשירה בזר (24).

ורבי שמעון שפוסל יציקה בזר כך הוא דורש: "בני אהרן הכהנים" מקרא זה נדרש יט-א לפניו ולאחריו דהיינו שגם "ויצק" שכתוב לפניו, וגם "וקמץ" הכתוב אחריו, ייעשו על ידי כהנים.

והוינן בה: וכי סבר רבי שמעון "מקרא נדרש לפניו ולאחריו"?

והתניא: כתוב "ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות המזבח" ודרשינן: "באצבעו" — ולקח" שהמילה "באצבעו" הולכת על מה שכתוב בתחילת הפסוק "ולקח", והרי זה מלמד שלא תהא קבלה של הדם [שזוהי משמעות של "ולקח"] אלא בימין דהיינו "באצבעו", שכל מקום שנאמר "אצבע" אינו אלא ימין.

עוד דרשינן: "באצבעו" — ונתן" שמילה "באצבעו" הולכת על מה שכתוב לאחריה "ונתן" והרי זה מלמד שלא תהא נתינה על קרנות המזבח אלא בימין.

אמר רבי שמעון: וכי נאמרה "יד" דהיינו "אצבע" בקבלה? דהאי "באצבעו" קאי א"ונתן" ולא א"ולקח". והואיל ולא נאמרה

יציקה בזר, ומכיון שאין לחלק בין מנחת ישראל למנחת כהנים, חוזרת הקושיא שעל כרחך המשנה שמכשירה יציקה בזר, לא כמו רבי שמעון?

איכא דאמרי: כך אמר רב נחמן: לא קשיא לרבי שמעון מתניתין. כאן המשנה מדברת במנחות הנקמצות, כאן רבי שמעון מדבר במנחות שאין נקמצות, וכמו שפירשנו למעלה לפי התירוץ הראשון בגמרא. [והנפקא מינה בין שני התירוצים הוא, שלפי האיכא דאמרי לא רק במנחת כהנים פסול בה יציקה בזר, אלא גם מנחת נסכים פסול בה יציקה בזר, שגם היא אינה נקמצת].

אמר ליה רבא לרב נחמן: מכדי שאין נקמצות מוהיבא איתרבי ליציקה, מנקמצות, ואם כן תהא כנקמצות — מה התם כשירה בזר אף הכא נמי כשירה בזר? [הסבר הקושיא הוא כמו לפי האיכא דאמרי הראשון].

ומסקינן: אלא מחזורתא, מחזור וברור שמתניתין דלא כרבי שמעון!

והוינן בה: מאי טעמא דרבנן שמכשירים יציקה בזר?

ומשנינן: אמר קרא "ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה והביאה אל בני אהרן הכהנים

שלא נזכרו בפסוק זה, שהרי הגשה שהיא קודם קמיצה צריכה כהן, כמו שמפורש בפסוק [ויקרא ו ז], ובאמת שכבר כתב כן הרמב"ן [ויקרא ב א]. [ויש לעיין באמת מנין לרבי שמעון להצריך כהן בבלילה, והרי לא נאמר בענין ראשון אלא יציקה שהיא מאוחרת לבלילה].

24. כתב בליקוטי הלכות שצורת הלימוד הוא, שמאחר ונאמר תחילה בפסוקים יציקה, ואח"כ נאמר שבקמיצה צריך כהונה, אם כן למדנו מזה שביציקה אין צריך כהונה, וכל שכן בבלילה שא"צ כהן, שהרי בלילה קודמת היא ליציקה, אבל אין לפרש שלמדנו שכל העבודות שקודם קמיצה אינן צריכות כהן, ואפילו אותם עבודות

"יד" בקבלה, לפיכך קיבל בשמאל כשר.

ולבאר סברת מחלוקתם אמר אביי: ב"מקרא נדרש לפניו ולאחריו" קא מיפלגי רבנן ורבי שמעון, שלפי רבנן דורשים "באצבעו" גם לפניו דהיינו על "ולקח", ורבי שמעון סבר לאחריו נדרש דהיינו על "ונתן", ולפניו על "ולקח" אין נדרש.

ואם כן, שרבי שמעון לא סבר מקרא נדרש לפניו, מדוע הוא סובר שיציקה בזר פסולה?

ומתרצינן: אלא רבי שמעון לא סובר מקרא נדרש לפניו, וביציקה הפסולה בזר היינו טעמא דרבי שמעון: משום שכתוב "והביאה אל בני אהרן הכהנים" ודורשים: וי"ו שבמילה "והביאה" מוסיף על ענין ראשון שהוא "ויצק" שכתוב למעלה ממנו, לומר שגם היציקה נעשית על ידי כהן (25).

ומקשינן: וסבר רבי שמעון וי"ו מוסיף על ענין ראשון? אלא מעתה זה שכתוב "ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם" ומזה שהמילה "הכהנים" מתייחסת למה שכתוב אחריה "והקריבו", דהיינו קבלת הדם, לומדים שרק מקבלה ואילך מצות כהונה — מלמד על

שחיטה שכשירה בזר:

ואי אמרת שלרבי שמעון סבירא ליה וי"ו מוסיף על ענין ראשון אם כן נאמר ש — וי"ו של "והקריבו" מוסיף על "ושחט" ושחיטה — הכי נמי בזר תהא פסולה? והרי הלכה פסוקה היא שחיטה כשירה בזר.

ומתרצינן: שאני התם דאמר קרא "וסמך — ושחט" הקישן הכתוב לומר: מה סמיכה בזרים שהרי הבעלים סומכים ידיהם אף שחיטה בזרים.

ומקשינן: אי הכי שדורשים "וסמך ושחט", נדרוש גם לדין: מה סמיכה בבעלים, אף שחיטה בבעלים דוקא?

ומתרצינן: ההוא שצריך שחיטה בבעלים דוקא, לא מצית אמרת, דקל וחומר הוא ומה זריקה דעיקר כפרה היא לא בעיא בעלים, שהרי הכהנים עושים את הזריקה, שחיטה דלאו עיקר כפרה לא כל שכן שלא צריך שתיעשה על ידי הבעלים דוקא (26).

וכי תימא אין דנין שחיטה שאפשר שתיעשה על ידי בעלים מזריקה שאי אפשר בבעלים, שהרי הכהנים זורקים את הדם,

כהונה ביציקה ממקרא נדרש לפניו, אין להקשות על רבנן למה לא דרשו הם כך.

26. הקשה העולת שלמה והרי יש לומר סמיכה תוכיח שאינה עיקר כפרה, כמבואר בזבחים [ו] א], והצריך הכתוב שיהיה בבעלים דוקא, ותיריך שיש לומר מה שצריך בסמיכה בעלים, משום הודוי הוא שאי אפשר אלא בו, אולם עדיין הוקשה לו לדעת הרמב"ם [מעשה הקרבנות ג טו] שלא היה וידוי בשלמים.

25. הקשה בטהרת הקדש שעדיין יקשה דרבנן אדרבנן, שהרי רבנן דרבי שמעון בבריתא סוברים שמקרא נדרש לפניו ולאחריו, ואם כן במשנה היה להם גם כן לדרוש המקרא לפניו ולהצריך כהן ביציקה, ותיריך שזה היה פשוט להגמרא שאין מקום להקשות על איזה דרשה למה לא דורשים כן, ורק כשמצאנו שתנא אחד דורש באופן מסוים, בזה יש להקשות ולבאר מדוע התנא השני לא דרש גם כן כך, ומשום כך אחר שהסיקה הגמרא שר"ש לא דרש להצריך

ועדיין נלמד שחיטה מסמיכה דדוקא בעלים? (27)

ומתריצין: ממה שגלי רחמנא ביום הכפורים גבי שחיטת פרו של אהרן שצריך בעלים דוקא שכתוב "ושחט את פר החטאת אשר לו" יש ללמוד מזה מכלל דשחיטה בעלמא בשאר קרבנות לא בעינן בעלים! (28)

אמר רב: כל מקום שנאמר "תורה" ו"חוקה" אינו אלא לעכב!

קא סלקא דעתין תרתי שיהיה כתוב שניהם בעיא הצריך רב כדי שנלמד מזה שמעכב, כדכתיב "זאת חוקת התורה", אבל אם כתוב רק "תורה" או "חוקה" בלבד אינו מעכב.

והוינן בה: והרי נזיר דלא כתיבא ביה אלא "תורה" שכתוב "על תורת נזרו" ואמר רב: תנופה בנזיר מעכבא, ואף על פי שבשאר קרבנות הטעונים תנופה, אין התנופה מעכבת. ועל כרחק משום שבנזיר כתיב "תורה", ואפילו שלא כתוב "חוקה"?

ומשנינן: שאני התם, כיון דכתיב "בן יעשה על תורת נזרו" כמאן דכתיבא בהו "חוקה" דמי! ולעולם צריך גם "תורה" וגם "חוקה" לעיכובא.

ומקשינן: הרי תודה דלא כתיבא ביה אלא "תורה" שכתוב "וזאת תורת וגו' אם על תודה יקריבנו", ותנן: ארבעה מינים של לחמים שבאים עם קרבן תודה מעכבין זה את זה שאם חסר מין אחד אינו יכול להביא את האחרים, הרי שמ"תורה" לבד לומדים שזה מעכב, וקשה לרב שמצריך שניהם?

ומשנינן: שאני תודה דאיתקש לנזיר דכתיב "על זבח תורת שלמיו" ואמר מר: "שלמיו" מיותר הוא לרבות שלמי נזיר שדינו כתודה, הרי הוקשו תודה ונזיר בפסוק, וכשם שנזיר כתוב בו עיכובא, כדאמרן לעיל, הוא הדין תודה.

ותו פרכינן: והרי מצורע, דלא כתיב ביה אלא "תורה", שכתוב "וזאת תהיה תורת המצורע", ותנן: ארבעה מינים שבמצורע שהם עץ ארז ואזוב ושני תולעת וצפרים — הבאים לטהרת המצורע, מעכבין זה את זה?

ומשנינן: שאני התם, כיון דכתיב "זאת תהיה תורת המצורע", כמאן דכתיב ביה "חוקה" דמי! ד"תהיה" משמע עיכובא.

ותו פרכינן: והרי יום הכפורים, דלא כתיב ביה אלא "חוקה", שכתוב "והיתה לכם

27. הקשה העולת שלמה הרי מוכח לקמן [עמ' א] שגם כשבעל הקרבן הוא כהן, יכול כהן אחר לזרוק את דמו, שמשום כך צריך פסוק לומר שיכול הכהן בעל הקרבן להקריב את קרבנו אע"פ שאינו במשמר שלו, ואם כן מוכח מן הפסוק שלא נאמר דין בעלים בזריקה כלל אפילו במקום שאפשר, עיי"ש מה שכתב בזה, ואולי יש לומר שמאחר וכשהבעלים ישראל הרי אי אפשר

שהזריקה תהיה בבעלים, משום כך לא נאמר כלל דין בעלים בזריקה, ומכל מקום זה קרוי "אי אפשר" ואין למדים ממנו.

28. הקשה הטהרת הקסם הלא גם אם לומדים מסמיכה להצריך בעלים, לא היה בזה עיכוב, מאחר ולא שנה עליו לעכב, ואם כן נאמר שביוהכ"פ נתחדש עיכוב שיהיה השחיטה בבעלים דוקא, וכמו שכתבו התוס' כאן לדעת

החזיר לא מעכב במנחה, ואף על פי שכתוב במנחה "חוקה"?

ומתריצין: שאני התם, דכי כתיבא "חוקה" במנחה אאכילה כתיבא שנאמר "כל זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם" וכיון שהאכילה אינה מעכבת, על כרחך מה שכתוב "חוקה" במנחה, אין משמעותה לעיכוב.

ומקשינן: והרי לחם הפנים, דכי כתיבא בו "חוקה" אאכילה כתיבא, שכתוב "ואכלוהו במקום קדוש וגו' חק עולם" וגו', ואפילו הכי תנן: שני סדרים של לחם הפנים, שש חלות לכל אחד, מעכבין זה את זה. שני בזיכין של לבונה הנתונים על שני הסדרים מעכבין זה את זה. הסדרין והבזיכין מעכבין זה את זה?!

ומתריצין: אלא כל היבא דכתיבא "חוקה", אף על גב שאינה כתובה אלא אאכילה אמרינן אכולא מילתא כתיבא ולומדים מזה עיכובא. ומכל מקום לא קשה ממנחה למה לא אומרים בה שזה לעיכוב מזה שכתוב "חוקה", דשאני התם במנחה דאמר קרא "מגרשה ומשמנה" ומהייתור של ה – ה"א, שהיה יכול לכתוב "מגרש ומשמין", לומדים לענין שאם חסר כל שהוא מגרשה ומשמנה – פסול, וכיון שהוצרך לכתוב עיכובא לדין זה, שמע מינה דדוקא גרש ושמן מעכבין יט-ב ואין דבר אחר מעכב, (29) וזה גילוי

לחוקת עולם", ותנן: שני שעירי יום הכפורים שמגרילין עליהם אחד לה' ואחד לעזאזל מעכבין זה את זה?

ומשינין: אלא כך כוונת רב לומר: כל מקום שנאמר או "תורה" או "חוקה" אינו אלא לעכב.

ומקשינן: והרי שאר כל הקרבנות דכתיב בהו "תורה" שכתוב "וזאת התורה לעולה ולמנחה" וגו', ויש בהם דברים שלא מעכבין?

ומתריצין: אם כתוב "תורה" בעיא צריך שיהא כתוב גם "חוקה" כדי שנלמד לעיכובא, ונאבלן "חוקה" לא בעיא "תורה", אלא מ"חוקה" לבד לומדים עיכובא.

ומקשינן: והא "תורה" ו"חוקה" קא אמר רב, ומשמע ששניהם שוים?

ומתריצין: הכי קאמר רב: אף על גב דכתיב "תורה", אי כתיבא "חוקה" אין הרי זה מעכב, ואי לא – לא מעכב!

ומקשינן: והרי מנחה דכתיב בה "חוקה" שכתוב "כל זכר בבני אהרן יאכלנה, חק עולם", ואמר רב: כל מקום כל דין שהחזיר [מלשון חזרה] הכתוב בפרשת צו בתורת מנחה מה שכבר אמור בפרשת ויקרא אינו אלא לעכב! ומשמע מזה: החזיר אין, לא

29. התוס' מפרשים שכאן מדברים מהעיכוב שהסולת והשמן מעכבין זה את זה, [כלומר שאם אין לו אלא אחד מהם, אינו מביא כלל], ועיקר הלימוד הוא מהפסוק ד"מסלתה ומשמנה", עיי' בדבריהם, והביא החזו"א [כה יב] שבתורת

רבי שמעון, אבל למצוה גם בשחיטת שאר קרבנות צריך בעלים, והחשק שלמה כתב לחדש שבאמת קרבן יחיד לכתחילה דינו בבעלים, והלימוד מפרו של אהרן הוא רק שאינו מעכב בשאר קרבנות, עיי"ש.